

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра світової економіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 8 від «31» 08 2022 р.)

Ректор

Анатолій МАЗАРАКІ

**СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ /
SYSTEMS OF INTERNATIONAL TRADE AND
ECONOMIC INFORMATION**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2022

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автори: С. Г. Осика, Надзвичайний Поважний Посол України,
канд. юр. наук, проф.
В.П. Залізнюк, д. держ. упр., доц.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри світової економіки від
14.06.2022 протокол № 7.

Рецензенти: Н. Г. Калюжна, доктор економічних наук, професор
М. П. Земляний, заступник голови Правління з
операційної діяльності АТ «ТАСКОМБАНК»

**СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ /
SYSTEMS OF INTERNATIONAL TRADE AND
ECONOMIC INFORMATION**

**ПРОГРАМА/
COURSE SUMMARY**

ВСТУП

Програма дисципліни «Системи міжнародної торговельно-економічної інформації» відповідає актуальному запиту на формування професійних компетентностей у студентів освітнього ступеня бакалавр галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», освітніх програм «Міжнародний маркетинг», «Міжнародна торгівля».

Програму підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти України із зазначеної спеціальності та відповідної освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів ДТЕУ.

Програма дисципліни включає такі розділи:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Системи міжнародної торговельно-економічної інформації» є формування системи теоретичних знань та практичних умінь щодо методів роботи з інформацією торговельно-економічного характеру, здобуття навичок роботи з міжнародними базами даних (big data processing) та обробкою інформації за допомогою комп'ютерних технологій з акцентом на розвиток компетентностей, необхідних для успішного виконання професійних обов'язків.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- засвоїти понятійно-категоріальний апарат, що використовується для аналізу торговельно-економічних процесів;
- ознайомити з концептуальними засадами інформаційної економіки та сучасними особливостями міжнародного інформаційного простору;
- розкрити основоположні принципи формування систем джерел інформації у сучасному світі;
- навчити аналізувати і оцінювати якість, достовірність, актуальність та релевантність даних відповідно до інформаційного запиту;
- навчити обробляти дані в прикладному програмному забезпеченні, що обслуговує міжнародну торговельно-економічну діяльність;
- навчити аналізувати великі обсяги даних в статистично-аналітичних пакетах програм, формувати аналітичні звіти, що описують економічні процеси та явища;
- дослідити роль міжнародних організацій, регіональних об'єднань, транснаціональних компаній, міжнародних асоціацій в інформатизації світового суспільства;
- навчити аналізувати стан і тенденції розвитку міжнародних торговельних відносин за допомогою можливостей міжнародних баз даних.

Предметом освоєння дисципліни «Системи міжнародної торговельно-економічної інформації» є сукупність елементів, взаємозв'язків та взаємодій щодо генерування та розповсюдження інформації торговельно-економічного характеру, а також прикладні аспекти фільтрування, селекції, обробки, систематизації й аналізу продукту джерел торговельно-економічної інформації.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання:

- загальних основ економічної інформатики (операційна система *Windows*, основи роботи у середовищі *MS Office*, бази даних, системи захисту інформації);
- основ теорії ймовірностей та математичної статистики;
- принципів організації збору та обробки статистичної інформації;
- особливостей функціонування міжнародних торговельно-економічних організацій.

Вміння:

- використовувати сучасні інформаційні технології для розв'язання різноманітних економічних задач;
- використовувати статистичний інструментарій при плануванні статистичних спостережень;
- аналізувати діяльність різних міжнародних торговельно-економічних організацій.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Системи міжнародної торговельно-економічної інформації», як компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідної освітньо-професійною програмою:

✓ *Міжнародний маркетинг (ОС бакалавр)*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК 7	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.	11, 12
ЗК 8	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	1 – 10
ЗК 10	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	2 – 9
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
СК 1	Здатність виокремлювати характерні ознаки та	1, 2

	тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.	
СК 3	Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку	2 -7
СК 5	Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміння адаптуватися до них	3-12
СК6	Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.	3 – 12
СК 9	Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками	1,2, 5
СК 11	Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причиннонаслідкових та просторово-часових зв'язків.	2, 10 -12
СК 12	Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.	4, 6, 7,8
СК 19	<i>Здатність застосовувати сучасний методичний інструментарій для проведення й оцінки ефективності маркетингових заходів на національному та міжнародних ринках.</i>	9 - 12
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПРН 3	Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення	11, 12
ПРН 4	Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища	1- 12
ПРН 7	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	2, 4, 8 - 12

ПРН 10	Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.	2
ПРН 11	Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях	2 - 8
ПРН 12	Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.	1 -12
ПРН 16	Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.	1,2
ПРН 24	Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків	11,12
ПРН 28	Планувати та організовувати маркетингові дослідження міжнародних ринків, зокрема використовуючи потенціал інтернет-технологій, соціальних мереж та сучасних програмних продуктів у галузі статистики та маркетингу	5, 6, 9 -12

✓ **Міжнародна торгівля (ОС бакалавр)**

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК 7	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.	11, 12
ЗК 8	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	1 – 10
ЗК 10	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	2 – 9
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
СК 1	Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.	1, 2
СК 3	Здатність виявляти особливості	2 -7

	функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку	
СК 5	Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них	3-12
СК 6	Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.	3 – 12
СК 9	Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками	1,2, 5
СК 11	Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причиннонаслідкових та просторово-часових зв'язків.	2, 10 -12
СК 12	Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.	4, 6, 7,8
СК 19	Розуміння організації діяльності суб'єктів міжнародної торгівлі в умовах глобалізації та регіоналізації	4 - 8
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПРН 3	Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення	11, 12
ПРН 4	Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища	1- 12
ПРН 7	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	2, 4, 8 - 12
ПРН 10	Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.	2
ПРН 12	Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях	2 - 8

ПРН 13	Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.	1 -12
ПРН 16	Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.	1,2
ПРН 24	Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків	11,12
ПРН 28	Вміти вирішувати професійні завдання з аналізу, прогнозування, планування та регулювання діяльності міжнародних та національних торговельних та біржових структур.	3 – 12

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ»

Тема 1. Інформація як ключовий ресурс економічного розвитку

Теоретичні засади міжнародної інформації. Інформаційна продукція та інформаційні послуги. Класифікація і характеристика різних видів інформації, її функції. Поняття «якість інформації» та фільтрування даних інформаційних потоків. Поняття та класифікація інформаційних ресурсів. Інформаційна потреба. Інформаційні процедури, стадії оброблення економічної інформації. Поняття інформаційних технологій та їх класифікація. Обчислювальні системи та мережі.

Глобальний процес інформатизації. Фактори, що сприяють глобалізації інформаційного простору. Позитивні та негативні аспекти глобальної інформатизації. Продукти процесу глобальної інформатизації. Інформаційна інфраструктура сучасного господарства. Цифровий образ світу, в якому відбувається соціальна, економічна та екологічна діяльність.

Поняття інформаційної безпеки та її значення для мікро, макро та мега-рівнів. Шляхи забезпечення інформаційної безпеки. Інформаційні загрози сучасного світу. Міжнародний аспект захисту інформації. Механізм забезпечення національної інформаційної безпеки. Національні інтереси в

інформаційній сфері. Політика формування національного інформаційного простору.

Базові статистичні поняття. Види статистичної інформації. Міжнародна економічна статистика та методи, що вона використовує. Предмет та об'єкт міжнародної економічної статистики. Основні міжнародні економіко-статистичні стандарти. Роль міжнародного статистичного інституту у формуванні міжнародної статистики.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 3.

Додатковий: 7, 8, 12, 18, 20, 23.

Тема 2. Інформаційна економіка та міжнародний інформаційний простір

Визначення ролі інформації у формуванні ринкової економіки. Концепція інформаційної економіки й інформаційного суспільства. Інформаційна революція. Вплив науки і технологій на соціально-економічний розвиток країн. Теорія пріоритетності розвитку інформаційної економіки. Світовий інформаційний ринок.

Поняття міжнародного інформаційного простору, його структура. Інституційні засади міжнародних інформаційних відносин. Процес міжнародного обміну інформацією. Процес безперервного зростання інформації та його вплив на економічний розвиток країн. Міжнародна інформаційна діяльність.

Характеристика суб'єктів продукування міжнародної інформації. Роль міжнародних організацій в інформатизації світового суспільства. Країни світу як суб'єкт генерування інформації, що є елементом міжнародного інформаційного простору. Зростаюча роль міжнародних науково-дослідних інститутів та організацій як суб'єктів міжнародної інформації. Діяльність ТНК як елемент міжнародної інформації.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3, 5.

Додатковий: 6, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 24, 26, 27, 30.

Інтернет-ресурси: 83, 85, 86, 87, 88.

Тема 3. Ключові елементи системи торговельно-економічної інформації

Міжнародні класифікації видів економічної діяльності. Міжнародні класифікації товарів та послуг. Міжнародні функціональні класифікації (витрат

за цілями). Міжнародні класифікації занять, професій і освіти. Міжнародні класифікації країн світу. Міжнародні класифікації валют. Класифікатори транспортних засобів.

Формування показників економічної діяльності за методологією СНР. Загальна характеристика СНР ООН 2008 року. Концептуальні елементи СНР 2008 року: Інституційні одиниці та сектори; Операції та інші потоки; Активи та пасиви; Продукція та виробничі одиниці. Статистика національних рахунків ОЕСР.

Керівництво з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (МВФ, 2009). Принципи формування та відображення платіжного балансу. Статистика зовнішнього боргу. Керівництво для укладачів та користувачів (МВФ, 2013). Міжнародні резерви та ліквідність в іноземній валюті: керівництво для шаблону даних (МВФ, 2013).

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 7, 9, 18, 20, 23, 24.

Інтернет-ресурси: 43, 49, 52.

Тема 4. Торговельно-економічна інформація міжнародних організацій

Інформаційна політика міжнародних організацій системи ООН. Діяльність ООН у галузі інформації та комунікації. Програмні документи ООН про міжнародну комунікацію і світовий розвиток. Регіональні комісії Секретаріату ООН в інформаційному забезпеченні збалансованого розвитку. Інформаційна політика групи Міжнародного валютного фонду.

Інформаційна функція СОТ як провідної міжнародної торговельної організації світу. Ознайомлення з основними міжнародними документами, розробленими під егідою СОТ. Роль СОТ в організації процесу обміну інформацією на міжнародному рівні.

Реалізація провідних інформаційних функцій Всесвітньої митної організації. Міжнародне Бюро Митних Тарифів та Міжнародний Фонд Митної Співпраці.

Вплив міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності на міжнародну торгівлю. Ознайомлення з базою знань Всесвітньої організації інтелектуальної власності: IP and technology databases, IP laws and treaties, IP classifications and standards.

Значення Організації Економічного співробітництва та розвитку в обміні досвідом щодо політичного, економічного та соціального розвитку, заходів

вирішення торговельно-економічних проблем. Агентство Міжнародної Торговельної Інформації і Співпраці.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 6, 7, 19, 29, 33, 38.

Інтернет-ресурси: 42, 45, 47, 48, 51, 84.

Тема 5. Використання інформаційних технологій в обробці даних ЮНКТАД

Постійні Комітети ЮНКТАД та їх інформаційна діяльність: Комітет по сировинним товарам, Комітет по готовим промисловим товарам, Комітет по «невидимим» статтям і фінансуванню, пов'язаному з торгівлею, Комітет по морським перевезенням, Комітет з передачі технологій, Спеціальний Комітет по преференціям. Інтеграційна Програма ЮНКТАД з торгівлі сировинними товарами особливого промислового чи споживчого значення.

Характеристика структури бази даних ЮНКТАДСтат, навігація, практичні аспекти роботи. Використання інформації Центру даних ЮНКТАД для здійснення статистичних досліджень у економічній сфері. Ознайомлення з базами даних ЮНКТАД: Міжнародна торгівля товарами та послугами; Індикатори економічних тенденцій; Прямі іноземні інвестиції; Зовнішні фінансові ресурси; Населення; Продовольчі товари; Інформаційна економіка; Креативна економіка.

Економічні профайли країн як ефективний спосіб представлення інформації. Компаративний аналіз профайлів країн світу за ключовими категоріями. Інфографіка ЮНКТАД як спосіб демонстрації статистичних спостережень. Практичні аспекти створення інфографіки торговельно-економічного характеру.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 3, 4, 5.

Додатковий: 16, 19, 23, 24, 29, 37.

Інтернет-ресурси: 45, 49.

Тема 6. Торговельно-економічна інформація міжнародних регіональних угруповань

Головні аспекти інформаційної політики Європейського Союзу. ЄвроСтат – ключ до європейської статистики. Обробка статистичної інформації баз даних

ЄС в програмному забезпеченні. Практичні аспекти використання метаданих ЄвроСтат. Статистичні звіти ЄвроСтат. Роль Європейської асоціації вільної торгівлі у забезпеченні процесу обміном інформацією між основними стейкхолдерами з економічних питань. Європейський Комітет Стандартизації. Європейські гармонізовані стандарти (EN – European Standards) як один із ключових інструментів регулювання торгівлі в межах ЄСР і світової торгівлі в цілому.

Організація Економічної Співпраці і Розвитку та міжурядові організації системи ОЕСР. Консультативний Комітет Бізнесу і Промисловості. Центр Розвитку ОЕСР. Комітет Допомоги Розвитку.

Ознайомлення та практична робота зі структурованим набором даних, що містяться в базах даних Організації економічного співробітництва та розвитку. Характеристика змісту Баз даних: Статистичні дані міжнародної торгівлі товарами, Основні економічні індикатори, Статистика міжнародного розвитку, Статистика прямого інвестування, Статистика вимірювання глобалізації – база даних ОЕСР щодо торгівлі доданою вартістю.

Дослідження індикаторів розвитку країн за конкретними напрямками. Робота з базами даних щодо: статистики сільськогосподарської сфери, статистики ринку праці, статистики навколишнього середовища, статистики міжнародної міграції. Порівняльний аналіз даних, що містяться в статистичних базах ОЕСР з даними статистичних баз інших міжнародних організацій. Специфіка регіональної статистики ОЕСР. Ознайомлення з базами даних ОЕСР, що висвітлюють ключові аспекти регіонального розвитку країн-учасниць.

Інформаційні ресурси Співдружності Незалежних Держав. Системи джерел інформації інтеграційних угруповань Азії та Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Системи джерел інформації інтеграційних угруповань в Північній та Південній Америці. Системи джерел інформації інтеграційних угруповань Африки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 9, 12, 18, 19, 23, 24, 25, 29.

Інтернет-ресурси: 42, 46, 47, 48, 52, 53, 56, 58, 59, 60, 61, 64.

Тема 7. Інформаційний простір міжнародних організацій, що регулюють світові ринки торгівлі окремими групами товарів

Аналітична функція Міжурядових товарних організацій з обробки статистичних даних з метою поширення інформації та популяризації споживання товарів (Міжнародні товарні організації з какао, кави, тропічної

деревини, цукру). Співробітництво держав на транскордонних товарних ринках у форматі міжнародних дослідницьких груп по сировинним товарам (каучуку, свинцю і цинку, нікелю, міді, олова та ін). Основні функції Міжнародних дослідницьких груп: збір інформації, створення платформ для обговорення проблем виробництва, споживання і торгівлі, розробка рекомендацій щодо усунення перешкод в торгівлі. Міжурядові Товарні Дослідницькі Групи (що мають статус МТО) по натуральному каучуку; по джуту (і виробів з джуту); по міді; по свинцю і цинку; по нікелю.

Міжурядовий (Товарний) консультативний комітет по бавовні. Комітет по Вольфраму ЮНКТАД. Комітет по Рибному Господарству ФАО. Міжнародна Мережа Бамбуку і Ротангу. Міжурядова Організація по Виноградарству і Виноробству. Міжурядові Групи: по цитрусовим; по зерновим; по жорстким волокнам (копра, сизаль та ін.); по джуту, конафу і родинним волокнам; по м'ясу і молочним продуктам; по олійному насінню, рослинним маслам і жирам; по рису; по чаю.

Міжнародні товарні угоди та Міжурядові Товарні Ради (організації) по оливкам (масло і столові); по зерновим (пшениця, ячмінь, сорго, кукурудза, фуражне зерно тощо); по олову. Інформація про стан і розвиток певних товарних ринків і узгодження світових цін. Міжурядові Товарні Організації держав-експортерів сировинних товарів.

Міжурядові товарні організації «картельного» типу держав-експортерів і держав-імпортерів товарів особливого значення: Організація Країн Експортерів Нафти, Форум Держав Експортерів Газу, Міжурядова Організація Стабільна Енергія для Всіх, Міжнародне Агентство Атомної Енергії, Міжурядове Енергетичне Агентство, Постійна Конференція Європейської Енергетичної Хартії і Європейська Енергетична Спільнота, Європейське Інноваційне Партнерство по Сировинним Товарам.

Тема 8. Біржова інформація та її значення при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності

Товарна біржа та її роль в міжнародній торгівлі. Класифікація бірж. Основні функції товарних бірж. Біржова інформація та інформаційна діяльність сучасних товарних бірж. Класифікація видів біржової інформації. Джерела біржової інформації. Інформаційний фактор біржового ринку. Система обміну біржовою інформацією. Порядок оприлюднення та розповсюдження біржової інформації, а також інформації про діяльність біржі. Особливості поширення біржової інформації на комерційній основі у вигляді інформаційних продуктів. Техніко-економічний аналіз зведеної біржової інформації. Дані про стан ринку

та їх вплив на біржові торги. Забезпечення учасників ринку оперативною та аналітичною інформацією про стан і тенденції розвитку біржового ринку.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3.

Додатковий: 7, 9, 10, 27, 41.

Інтернет-ресурси: 75, 76, 77, 78.

Тема 9. Роль аналітичних центрів та недержавних організацій у формуванні торговельно-економічної інформації

Аналітичні центри та їх види. Зростаюча роль експертної думки у сучасному світі. Тенденції у діяльності провідних «мозкових центрів» США. Провідні аналітичні центри світу. Поширення результатів досліджень аналітичних центрів. Рейтингові агенції. Аналітичні центри України.

Характеристика джерел інформації міжнародних асоціацій, об'єднань, кооперативів та інших організацій, що генерують продукт міжнародної інформації.

Зростаюча роль спеціалізованих засобів масової інформації в процесі оперативного інформування бізнес-спільноти. Найбільш авторитетні бізнес-видання світу. Спеціалізовані бізнес-телеканали країн світу та їх місце в системі джерел інформації. Роль міжнародних семінарів, конференцій, консилиумів в обміні інформацією. Міжнародні науково-метричні бази даних.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 3.

Додатковий: 10, 13, 15, 17, 21, 22, 27, 28, 34, 36.

Тема 10. Стандартизація і сертифікація товарів і послуг світової торгівлі

Універсальна стандартизація і сертифікація товарів і послуг як одна із основних засад забезпечення відносно стабільного функціонування і розвитку світової торгівлі. Міжнародна Організація Стандартизації як міжнародна організація «змішаного» типу (International Organization for Standardization - МОС/ISO) і сфера її інформаційної діяльності. Основні робочі органи ISO. Різновиди міжнародних стандартів згідно з Керівництвом (Guide) 2 150/ІЕС. Регулятивна діяльність ISO в напрямку стандартизації управління якістю товарів і послуг.

Діяльність Європейської Економічної Комісії (ЄЕК) ECOSOC ООН в розробці основних напрямків політики стандартизації на міжурядовому рівні і визначенні головних пріоритетів в цій сфері. Рекомендації ЄЕК ООН

«Міжнародна гармонізація стандартів і технічних приписів» та «Перелік об'єктів що підлягають міжнародній стандартизації» – основоположні акти «Переліку ЄЕК ООН по стандартизації». Діяльність інших органів ЄЕК ООП в сфері стандартизації і сертифікації.

Рада ЄС і її головний принцип в сфері стандартизації і сертифікації товарів і послуг. Європейська Організація Якості в здійсненні діяльності по управлінню заходами підвищення якості товарів і послуг.

Діяльність Продовольчої і Аграрної Організації ООН в сфері стандартизації і сертифікації. Діяльність по стандартизації і сертифікації Міжнародного Агентства Атомної Енергії ООН (МАГАТЕ) в сфері вироблення стандартів (NUSS – Nuclear Safety Standards), технічних положень і керівництв.

Діяльність по стандартизації міжурядових «змішаного» типу організацій, що регулюють світову торгівлю залізничними, авіаційними, автомобільними, морськими і річковими послугами транспортування пасажирів і товарних вантажів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 9, 18, 29, 31, 39, 40.

Інтернет-ресурси: 43, 49, 52, 74.

Тема 11. Прикладне програмне забезпечення в міжнародній торговельно-економічній діяльності

Характеристика програмних продуктів, призначених для аналітико-статистичного аналізу: STATISTICA, STATA, STATGRAPHICS PLUS.

Електронний документообіг між компаніями, що займаються міжнародною економічною діяльністю. ERP-системи.

Програми ведення бухгалтерського обліку та звітності.

Інформаційні системи і технології в банківській сфері.

Програмні продукти обслуговування торговельної діяльності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 4.

Додатковий: 16, 20, 23, 27, 35, 37.

Тема 12. Інформаційне забезпечення українського бізнесу при здійсненні зовнішньоторговельних операцій

Міжнародна торгова палата (ІСС) як постачальник стандартів для міжнародної торгівлі. Інформаційний простір Міжнародної торгової палати та інформаційні ресурси – цифрова бібліотека ІСС. Інформаційний супровід бізнесу за кордоном. Правила ІСС з використання термінів Інкотермс для внутрішньої та міжнародної торгівлі. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів (UCP 600) у редакції 2007 року. Уніфіковані правила для гарантій за вимогою (URDG 758), включаючи типові форми, у редакції 2010 року. Міжнародна стандартна банківська практика перевірки документів у відповідності з UCP 600. Типові моделі міжнародних контрактів ТПП. Принципові положення посібника сертифікації походження товарів. Ознайомлення з Керівництвом з оформлення Карнет АТА для країн світу.

Інформаційна функція Державної митної служби та Державної фіскальної служби України. Асоціація митних брокерів України: інформаційна підтримка та інформаційно-просвітницькі заходи. Професійні послуги Асоціації експортерів та імпортерів «ЗЕД» у сфері зовнішньоекономічної діяльності, пов'язані з реалізацією складних проектів та контрактів. Консультаційно-аналітичні послуги Офісу з просування експорту України.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 9, 18, 29.

Інтернет-ресурси: 47, 60, 65, 68, 69, 79, 80, 81, 82.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ¹

5.1. ОСНОВНИЙ

1. Биков І. Ю. Microsoft Office в задачах економіки та управління: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. / І. Ю. Биков – К.: Професіонал, 2016. – 263 с.
2. Воробієнко, П. П. Телекомунікаційні та інформаційні мережі : підручник для студ. вищ. навч. закл. / П. П. Воробієнко, Л. А. Нікітюк, П. І. Резніченко. – Київ : Самміт-Книга, 2010. – 708 с.
3. Міжнародна інформація: терміни і коментарі. Навчальний посібник /Макаренко Є.А., Рижков М.М., Кучмій О.П., Фролова О.М. – Вид. 2- ге, доповн. та переробл. – К.: Центр вільної преси, 2016. – 518 с.
4. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / авт. кол.: В.А. Баженов, П.П. Лізунов, А.С. Резніков та ін. – 4-те вид. – Київ : Каравела, 2015. – 495 с.
5. Мокій, А. І. Міжнародні організації [Текст] [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Мокій, Т. П. Яхно, І. Г. Бабець. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 279 с.

ДОДАТКОВИЙ

6. Міжнародні організації. Кредитно-модульний курс [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / авт.: В.В.Ковалевський, Ю.Г.Козак, С.Н.Лебедєва [та ін.]; за ред.: Ю.Г.Козака, В.В.Ковалевського, Н.С.Логвінової. – 3-тє вид., переробл. та допов. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 342с. – Бібліогр.: с. 320-323. – ISBN 9786110100854 : 58.00.
7. Міжнародна економіка [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. ч.І / за ред. А.А. Мазаракі; авт.: А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. – Київ : КНТЕУ, 2014. – 563 с. – Бібліогр.: с. 557-563. – ISBN 978-966-629-676-7; 978-966-629-677-4 (ч.1) : 130.00.
8. Інформаційна безпека: питання правового регулювання: монографія / А. Ю. Нашинець-Наумова.– Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2017.– 168с.
9. Міжнародна інформація[Текст] : опор. конспект лекцій / авт. Н. Ю. Коровайченко; каф. міжнар. екон. відносин. – Київ : КНТЕУ, 2018. – 104 с. – Бібліогр.: с. 101-104.
10. Палеха, Ю. І. Інформаційний бізнес [Текст] : підручник / Ю. І. Палеха, Ю. І. Горбань. – Київ : Ліра-К, 2019. – 490 с. – Бібліогр.: с. 471-487. – ISBN 978-617-7582-46-4 : 319.00.

¹ Курсивом виділені джерела, які знаходяться в бібліотеці ДТЕУ

11. Дугінець, Г. В. *Глобальні ланцюги вартості [Текст] : монографія / Г. В. Дугінець. – Київ : КНТЕУ, 2018. – 412 с. – Бібліогр. в кінці розд. – ISBN 978-966-629-881-5 : 120.00.*

12. Губерський, Л. В. *Інформаційна політика України: європейський контекст [Текст] : Монографія / Л. В. Губерський, Є. Є. Камінський, Є. А. Макаренко ; Гол.ред. С.В. Головка. – К. : Либідь, 2007. – 360с. – Бібліогр.: С.353-358. – ISBN 978-966-06-0462-9 : 38.68.*

13. Піпченко Н. О. *Соціальні медіа у структурі зовнішньої політики провідних міжнародних акторів : Монографія . – К. : Центр вільної преси, 2014. – 334 с.*

14. *Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку: колективна монографія / За ред. д. філософ. н., проф. В. Г. Воронкової; Запоріж. держ. інж. акад.– Запоріжжя: ЗДІА, 2017. – 282 с.*

15. *Комунікативні тренди міжнародних відносин. Монографія – К. : Центр вільної преси, 2016. – 614 с.*

16. Кононова К. Ю. *Інформаційна економіка: моделювання еволюційних процесів / К. Ю. Кононова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015.*

17. *Свобода інформації в Україні та світі. Теорія та практика / упоряд. О. М. Павліченко, Р. І. Стадник; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: ТОВ «Видавництво права людини», 2015. – 216 с.*

18. *Міжнародна інформація: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення курсу / Боднар І.В. – Львів: «Новий Світ-2000», 2016. – 284 с.*

19. *Стройко, Т. В. Міжнародні організації [Текст] [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Стройко. – Київ : Кондор, 2018. – 249 с. – Бібліогр.: с. 246-249. – ISBN 978-617-7278-19-0 : 180.00.*

20. *Моторин, Р. М. Міжнародна статистика [Текст] [Текст] : підручник / Р. М. Моторин. – Київ : КНТЕУ, 2019. – 381с. – Бібліогр.: с. 454-455. – ISBN 978-966-629-951-5 : 160.00.*

21. Гарматій, О. *Діяльність провідних інформаційних агентств на телевізійних ринках як складова глобальних інформаційно-комунікаційних процесів / О. Гарматій. – Теле- та радіожурналістика. 2016. Випуск 15.*

22. *Пантелеймонов О. Є. Діяльність інформаційних агентств світу в умовах формування глобального комунікаційного простору: Дис... канд. політ. наук: 23.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка ; Інститут міжнародних відносин. – К., 2002. – 197арк. – Бібліогр.: арк. 169-185.*

23. *Захарова О.В. Міжнародна економічна статистика: навчальний посібник / О. В. Захарова. – Маріуполь: МДУ, 2014. –148с.*

24. *Ресурси та моделі глобального економічного розвитку : монографія / [Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, А. М. Колот та ін.] ; за заг. ред. Д. Г. Лук'яненка та А. М. Поручника ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України,*

- ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана" [та ін.]. - К.: КНЕУ, 2011. – 703 с.*
25. Взаємодія країн БРІКС у постбіполярному світі. Монографія / Рижков М.М., Зайцева М.В.– К.: Центр вільної преси, 2017. – 234 с.
 26. Транснаціональні корпорації/ І. О. Давидова, К.Ю. Величко, О. І. Печенка –Харків: Видавництво «Форт», 2018. – 175с.
 27. Чічановський А. А. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем: підручник / А. А. Чічановський, О. Г. Старіш. – К.: Грамота, 2010. – 568 с.
 28. Брижко В. М. Інформаційне право: нормативні та методологічні засади упорядкування інформаційних відносин: монографія / В. М. Брижко, М. Я. Швець. – К.: НДЦПІ АПрН України, 2009. – 290 с.
 29. *Міжнародні організації [Текст] [Текст] : опор. конспект лекцій / авт.: Ю.І. Головня; каф. міжнар. економіки. – Київ : КНТЕУ, 2014. – 74 с. – Бібліогр.: с. 72-74. – 31.00.*
 30. Інформаційне суспільство. Дефініції: людина, її права, інформація, інформатика, інформатизація, телекомунікації, інтелектуальна власність, ліцензування, сертифікація, економіка, ринок, юриспруденція / За ред. Р. А. Калюжного; М. Я. Швеца. – Львів: Інтелект-Захід, 2002. – 220 с.
 31. International Information: Documents, Publications, and Electronic Information of International Governmental Organizations. Volume 2 / Ed. by Peter I. Hajnal. – Englewood, CO: Libraries Unlimited, 2001. – 402 с.
 32. International Media Communication in a Global Age / Ed. By Guy Golan, Thomas Johnson, Wayne Wanta. – N.Y.: Routledge, 2010. – 480 p.
 33. Moore J. A. Encyclopedia of the United Nations / John Allphin Moore, Jr., Jerry Pubantz. – N.Y.: Facts On File, 2008. – 686 p.
 34. Кастельс М. Інтернет-Галактика: Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства / Пер. с англ. – К.: Ваклер, 2007. – 304 с.
 35. Рижков М. М. Інформаційне забезпечення прогнозно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / М. М. Рижков, Н. Б. Белоусова. – К.: Центр вільної преси, 2009. – 204 с.
 36. Хлистун Г. Ю. Етика засобів масової інформації в сучасних політичних процесах: Монографія / Г. Ю. Хлистун. – К.: Відділ оперативної поліграфії Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Шевченка, 2006. – 153 с.
 37. Шпортько О. В. Розробка баз даних в СУБД, Microsoft Access 2010/2013: практикум для студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів / О. В. Шпортько, Л. В. Шпортько. – Рівне: О. Зень, 2017. – 184 с.

38. Ткачук, Т. Міжнародні фінансові організації, їх вплив на світові економічні процеси [Текст] / Т. Ткачук // Персонал. – К., 2008. – № 2. – С. 4-11.
39. *Стандартизація, сертифікація і метрологія [Текст] [Текст] : опорний конспект лекцій / Є.В.Тарасенко, В.С.Костюк; Каф. технології і орг. ресторанного госп-ва. – Київ : КНТЕУ, 2011. – 80с. – Бібліогр.: с. 77-78. – 23.00.*
40. Салухіна Н. Г., Язвінська О. М. *Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 336 с.*
41. Яворська В. О. Біржова торгівля на міжнародних товарних і фінансових ринках / В. О. Яворська, О. М. Тягнирядно. // ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО. – 2018. – №18. – С. 236–241.

5.2. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

42. Офіційний сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>.
43. Офіційний сайт Групи світового банку [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.worldbank.org/>.
44. Офіційний сайт Комісії Організації Об'єднаних Націй з права міжнародної торгівлі [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://uncitral.un.org/en/about>.
45. Офіційний сайт конференції Організації об'єднаних націй з торгівлі та розвитку [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.un.org/ru/ga/unctad/>.
46. Офіційний сайт Міжнародної організації праці [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>.
47. Офіційний сайт Міжнародної торговельно-промислової палати [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://iccwbo.org/>.
48. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.oecd.org/>.
49. Офіційний сайт Організації об'єднаних націй [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.un.org/en>.
50. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.unido.org/>.
51. Офіційний сайт Продовольчої та сільськогосподарської організації об'єднаних націй [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.fao.org/home/en/>.

52. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wto.org/>.
53. A Digital Agenda for Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\):EN:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0245R(01):EN:NOT)
54. United Nations Information Centres [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unic.un.org/>
55. Достижения в сфере информатизации и телекоммуникации в контексте международной безопасности. Резолюция Генеральной ассамблеи ООН № 60/45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/490/32/PDF/N0549032.pdf>
56. Інформаційні центри ЄС [Електронний ресурс] // Представництво Європейської Комісії в Україні. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/delegations/ukraine/more_info/eu_information_centres/index_uk.htm
57. Степко О. М. Інформаційна діяльність ООН: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 [Електронний ресурс] / Олександр Михайлович Степко; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2004. – 21 с. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/ard/2004/04somido.zip>
58. China Customs Statistics [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://english.customs.gov.cn/Statistics/Statistics?ColumnId=7>.
59. Developing Countries' Trade and Market Access in the European Union and the United States [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/developing-countries%E2%80%99-trade-and-market-access-european-union-and-united-states-introducing>.
60. Doing Business [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/doing-business>.
61. Economic Census (Mexico) [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://en.www.inegi.org.mx/programas/ce/2014>.
62. The World Bank's Enterprise Surveys [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.enterprisesurveys.org>.
63. The Eora global supply chain database [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://worldmrio.com>.
64. EU-KLEMS [Електронний ресурс]. – 1995 - 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.euklems.net>.
65. Exporter Dynamics Database [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.worldbank.org/en/research/brief/exporter-dynamics-database>.
66. The Penn World Table [Електронний ресурс]. – 1950 - 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.rug.nl/ggdc/productivity/pwt>.

67. The Trade in Value Added (TiVA) database [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.oecd.org/sti/ind/measuring-trade-in-value-added.htm>.
68. UN Comtrade [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://comtrade.un.org>.
69. UN Trade Statistics [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://unstats.un.org/unsd/tradekb/default.aspx>.
70. World Development Indicators (WDI) is the primary World Bank collection of development indicators [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/world-development-indicators>.
71. The World Bank's World Integrated Trade Solution (WITS) database [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://wits.worldbank.org/about_wits.html.
72. World Bank Group–LinkedIn Digital Data for Development, Jobs, Skills, and Migration [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/world-bank-group-linkedin-dashboard-dataset>.
73. The World Economic Outlook (WEO) database of the International Monetary Fund (IMF) Migration [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/01/weodata/index.aspx>.
74. International Organization for Standardization [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.iso.org/ru/home.html>
75. До питання формування системи обміну біржовою інформацією / І. І. Олексин // Підприємництво і торгівля. – 2018. – Вип. 22. – С. 108-114. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Torg_2018_22_19.
76. Біржова діяльність : опорний конспект лекцій [Електронний ресурс] / укладачі А. М. Одарченко, К. В. Сподар, О. О. Лісніченко. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2017. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.
77. Форекс портал для професіоналів [Електронний ресурс] // Forex master. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.forex.com/en-uk/>.
78. Офіційний сайт Асоціації "Біржові та електронні майданчики" [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://aeaer.com.ua/kerivny-tstvo-asotsiatsiyi-2/>.
79. Офіційний сайт Державної митної служби України [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://customs.gov.ua/>.
80. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya>.

81. Офіційний сайт Офісу з просування експорту України [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://epo.org.ua/>
82. Офіційний сайт Асоціації експортерів та імпортерів «ЗЕД» [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.zed.ua/>
83. Воробей Ю. Інформаційна підтримка захисту інтелектуального капіталу міжнародної компанії / Ю. Воробей // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2018. - № 6. - С. 62–71.
84. Галько С. Зовнішня торгівля товарами: нові процедури СОТ / С. Галько, С. Терещенко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2019. - № 2. - С. 64–72.
85. Офіційний сайт Королівського інституту міжнародних відносин [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.chathamhouse.org/>
86. Офіційний сайт Brussels European and Global Economic Laboratory [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bruegel.org/>
87. Офіційний сайт Stockholm International Peace Research Institute [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.sipri.org/>
88. Офіційний сайт International Institute for Strategic Studies [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.iiss.org/>